1848. № 198.

ARNHEMSCHE COURANT.

De prijs dezer Courant, die geregeld vijf maal 's weeks wordt uitgegeven, en wel op Dingsdag, Woensdag, Donderdag, Zaturdag en Zondag, is ƒ 5 in de drie maanden.

ZONDAG 24 SEPTEMBER.

De prijs der Advertentiën is van een tot vijf regels, ƒ 1.00, en voor iederen regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

De Arnhemsche Courant *en de grondwets-herziening.*

II.

Het eerste punt door de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* behandeld is het *regt van vereeniging.* De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* ziet tusschen het artikel van het ministerieël ontwerp: »Het *regt* van vereeniging en vergadering wordt erkend. De wet regelt en *beperkt* de *uitoefening* van dat regt in het belang der openbare orde," en het artikel der commissie: »Het regt der ingezetenen, om zich te vereenigen, wordt erkend, en door de wet aan geene bepalingen, dan tot verzekering der publieke orde, onderworpen," volstrekt geen verschil, *dan in woorden.* Wij zien ook verschil *in woorden*, doch daardoor ook verschil *in beteekenis.* Bij het ontwerp der commissie was de kring, binnen welken de wet dat regt kon regelen, zeer naauwkeurig afgebakend. De wet kon dat regt aan *geene* bepalingen onderwerpen, »dan tot verzekering der publieke orde." Volgens het ministerieël ontwerp kan de wet *alles* bepalen; zij kan, des verkiezende, art. 291 van den *Code Pénal* (1) overnemen, zonder de grondwet in het minste te overtreden. Het ministerieël ontwerp erkent dat er een *regt* van vereeniging en vergadering is, maar laat het aan de wet over om te bepalen, of men zich zal mogen vereenigen, of men zal mogen vergaderen. Indien het ministerie met *zijn* artikel niets anders wilde dan de commissie met het *hare*, indien het verschil inderdaad alléén in *woorden* bestaat, waarom koos men dan opzettelijk de dubbelzinnige en onbepaalde bewoordingen, boven de ondubbelzinnige en bepaalde? Zoo als het artikel nu luidt is het niets dan eene onbeteekenende, niets zeggende, niets bepalende phrase. En om aan te toonen dat ook zóó de opvatting en dat ook de bedoeling was der Kamer, hebben wij ons slechts te beroepen, op hetgeen de heeren FABER VAN RIEMSDIJK en SCHOONEVELD bij die gelegenheid zeiden.

De heer RIEMSDIJK zeide, dat hij zich niet had kunnen vereenigen, noch met de eerste noch met de tweede redactie van dat regt. »Art. 15 was »vroeger voor den spreker onaannemelijk, maar is *thans* aannemelijk »geworden." »In de eerste redactie »van dit artikel lag geen genoegzame »waarborg voor de orde in de maatschappij, noch in de tweede, maar »in de derde of laatste redactie is die »waarborg te vinden. Immers de tweede zinsnede van het artikel luidt »thans aldus: *De wet regelt en* BE»*PERKT de uitoefening van dat regt* »*in het belang der openbare orde*, »en daarin ligt, *zoowel wat den* GEEST »*als wat de* WOORDEN *van de bepaling be*»*treft*, voor den spreker een grond »tot voldoende gerustheid. De *geest* »van de bepaling is duidelijk door »de Regering uitgedrukt, want zij »heeft hare bedoeling op bladz. 6 »der *Memorie van Beantwoording* »duidelijk doen kennen; zij heeft daar »verklaard in te stemmen met het »gevoelen der Kamer uitgedrukt in »het *Voorloopig Verslag* en met deze »overtuigd te zijn van de noodzakelijkheid om in de grondwet den weg »open te houden tot *beperking en* »*schorsing* van het regt van vereeniging door den wetgever. En wat »nu de *woorden* betreft, dan acht de »spreker het al dadelijk van belang, »dat de grondwet zich niet bepaalt »tot het geven der bevoegdheid tot »regeling en beperking bij de wet; »maar de stellige woorden gebruikt: »*De wet regelt en beperkt.* Op den »wetgever wordt aldus de *verpligting* »gelegd om bepalingen omtrent de »uitoefening van het regt van vereeniging daar te stellen. En wat is »*regelen en beperken in het belang* »*der openbare orde?* Is dat niet duidelijk gezegd, dat de wetgever de »uitoefening van het bedoelde regt »zóó zal moeten regelen, dat *alle ge*»*vaar* van stoornis der openbare orde »verwijderd worde? Ligt in die woorden niet duidelijk de bevoegdheid »om vereenigingen te verbieden, die »zoodanig gevaar zouden doen ontstaan en om zelfs de uitoefening van »het regt te schorsen?"

De heer SCHOONEVELD zeide: »Ik »vraag even het woord; niet om den »laatsten spreker" (den heer VAN ROSENTHAL) »te beantwoorden, want dit »zullen de ministers doen; en moest »ik antwoorden, dan zou ik herinneren aan art. 291 van den *Code Pé*»*nal.* Het Fransche wetboek kende »het regt van vereeniging niet toe, »dan onder zekere voorwaarden, en »in het laatstelijk voorgedragen gedeelte van ons nieuw Strafwetboek »is mede aan beperking van dat regt »gedacht. De bevoegdheid tot beperking van dat regt toe te kennen, »gelijk in art. 15 geschiedt, is met »dit een en ander geheel overeenkomstig; maar het was in verband daar»mede dan ook noodig van die be»voegdheid iets in de grondwet te »zeggen." ——— »Maar wat kon men »nu toch sterker zeggen in deze wets»bepaling, dan dat de uitoefening »van een regt zal worden *geregeld* »door de wet, en dat het zal worden »*beperkt* door de wet? *Die vrijheid* »*aan den wetgever gegeven is zóó* »*sterk, dat ik mij* GEEN GEVAL *kan* »*denken, waarin hier niet zou voor*»*zien zijn.* Het regt wordt erkend, »omdat wij leven onder eene wetge»ving, die de uitoefening van dat regt »zoo moeijelijk maakt, dat zij kan ge»acht worden deze als het ware te ver»bieden. Maar nu wil men waken voor »de maatschappij, en nu voegt men »er bij: *De wet* REGELT *en* BEPERKT »*de* uitoefening *van dat regt.* (2) »Stelt u nu eens voor, dat er zijn, »die eene vereeniging willen hou»den, dan zal voor dat geval bij »de wet bepaald kunnen worden, dat »er eene voorafgaande kennisgeving »aan de overheid gedaan zal moeten »worden, en als er dan gevaar te »duchten is, dan zal de wet de be»voegdheid kunnen toekennen om de »uitoefening van het regt te beper»ken."

Zulke verdedigingen zijn, dunkt ons, erger dan veroordeelingen. De eene spreker vindt het regt van vereeniging *thans* aannemelijk omdat het thans altijd bij eene wet kan beperkt, gewijzigd en geschorst worden. De ander verklaart, dat niemand thans eenig bezwaar tegen dit artikel kan hebben, omdat de vrijheid aan den wetgever gegeven zóó sterk is, dat er *geen geval* denkbaar is, waarin de wet niet kan voorzien; omdat de bevoegdheid tot beperking in art. 15 der concept-grondwet geheel overeenkomstig is met de bepalingen van art. 291 van den *Code Pénal.* Wat is dit anders gezegd dan: Wij nemen uw artikel aan omdat het tot niets verbindt; omdat uw regt, zóó omschreven, toch niets is dan een wassen neus? Terwijl de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* in de twee redactiën (van het ministerie en de Commissie) »volstrekt geen verschil, dan in woorden" ziet en de »subtiele onderscheiding" volstrekt niet begrijpt, welke men tusschen het artikel der aangenomene ontwerpen en dat van het ontwerp der commissie maakt, vindt de heer RIEMSDIJK, dien het toch zeker niet aan schranderheid ontbreekt, zoowel verschil in *geest* en in *woorden*, tusschen de twee redactiën, dat hij thans geen

(1) *Nulle association de plus de vingt personnes, dont le but sera de se réunir tous les jours ou à certains jours marqués, pour s'occuper d'objets religieux, littéraires, politiques ou autres, ne pourra se former qu'*AVEC L'AGRÉMENT DU GOUVERNEMENT, ET SOUS LES CONDITIONS QU'IL PLAIRA À L'AUTORITÉ PUBLIQUE D'IMPOSER À LA SOCIÉTÉ.

(2) De *uitoefening van dat regt*, d. i. het *gebruik maken van dat regt*.

bezwaar ziet in hetgeen hem eerst *onaannemelijk* was. En de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* zal toch zeker den heer RIEMSDIJK niet verdacht houden, van aan de vrijzinnigste lezing zijne voorkeur te hebben geschonken?

Verlangt men ook uit den mond van het ministerie te vernemen, hoe hetzelve het regt van vereeniging begrijpt, zoo leze men de volgende verklaring van den minister van Justitie: »Wij stelden in de grondwet de eenvoudige bepaling: *Uw natuurlijk regt is verzekerd, maar de wet regelt de uitoefening!* Zoo las men in »het ontwerp der regering en ik meen»de dat daarmede reeds genoeg be»paald was tot verzekering van orde, »rust en openbare zeden. Hij, die de »uitoefening van het regt van ver»eeniging regelt, moet bepalen *hoe*, »*waar* en *wanneer* dat regt zal wor»den uitgeoefend en dat bepalende »geeft hij de middelen aan de hand »om de maatschappelijke orde te ver»zekeren. — — In gewone tijden zal »de uitoefening van het regt slechts »aan algemeene voorwaarden en ge»ringe beperking onderworpen zijn, »maar de wet moet ook het oog heb»ben op tijden van onrust; zij zal ook »daarin moeten voorzien. En hoe ver »zal nu die beperking bij de wet wel »kunnen gaan? Geheele uitsluiting »van vereeniging bestaat zelfs niet in »een staat van beleg en toch verbiedt »men dan, dat eene vereeniging uit »meer dan b. v. 3, 4 of 5 personen »zal mogen bestaan. Welnu, dat is »dan in dien toestand de beperking »van het regt van vereeniging; zoover »kan de wet in den uitersten nood »gaan. Wat hebben we dus? We heb»ben aan de eene zijde het regt van »allen om zich te vereenigen en te ver»gaderen, en aan den anderen kant »zien wij het belang der maatschappij »gewaarborgd, doordat men, als de »omstandigheden het vorderen, dat »regt zóódanig kan inkrimpen, dat al»le schending der maatschappelijke or»de onmogelijk wordt."

De wet moet bepalen, HOE, WAAR en WANNEER het regt van vereeniging zal worden uitgeoefend! De wet zal kunnen bepalen dat eene vereeniging uit niet meer dan 3, 4 of 5 personen zal mogen bestaan! De wet kan het regt van vereeniging zóódanig inkrimpen, »als de omstandigheden het vorderen," (en men weet wat *de omstandigheden* in het woordenboek van Nederlandsche staatsmannen beteekenen). Zietdaar de inzigten en meeningen van het liberaalste lid des kabinets over het »natuurlijk regt" van vereeniging! Zou men nu nog denken, dat er »volstrekt geen verschil, »dan *in woorden*," bestaat tusschen deze redactie en die der commissie:

»Het regt der ingezetenen, om zich »te vereenigen wordt erkend, en door »de wet aan *geene bepalingen*, dan »*tot verzekering der publieke orde*, »onderworpen."?

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, *26 sept.* De voormalige rijksminister, de heer *Heckscher*, die zoo als men weet beleedigingen heeft ondergaan, is gered en in veiligheid gebragt. Ook *Jahn* heeft groot gevaar geloopen, maar is behouden.

— Men zegt, dat de staat van beleg niet lang zal duren. In den omtrek van Frankfort zal echter ook in het vervolg een aanzienlijk getal troepen bijeen blijven, welke in de naburige plaatsen zullen verdeeld worden. Frankfort zelf zal eene sterke bezetting van rijkstroepen, voor zoolang de zitting der Nationale Vergadering duurt, behouden.

— Naar men verneemt, heeft men bij de gevangene hoofdaanvoerders van den opstand eene proscriptielijst van 15 leden der Nationale Vergadering gevonden, waarop onder anderen de namen van *Lychnowski*, *Auerswald*, *Vincke*, *Jordan* (van Berlijn), *Basserman* en *Mathy* stonden.

Het blijft nog altijd raadselachtig op welke wijze de opstand zich georganiseerd heeft. Algemeen blijkt het echter duidelijk, dat de voorname massa van de oprigters en verdedigers der barricaden uit vreemde individuën bestond. Niet alleen het gerucht spreekt daarvan, maar ook de berigten van de in de hospitalen binnengekomen gevangenen bevestigen zulks.

Berlijn, *20 sept.* De generaal *v. Wrangel*, tot militair bevelhebber over de Marken en Berlijn benoemd, heeft aan de soldaten eene ultra-roijalistische proclamatie gerigt, welke eene groote sensatie verwekte. Heden nam hij het geheele Berlijnsche garnizoen in oogenschouw. De burgerwacht was daarbij niet uitgenoodigd. Daarop liet de kommandant weten aan den plaatskommandant, dat hij voor de rust niet instond, wanneer de burgerwacht niet uitgenoodigd werd, hetwelk dan ook geschiedde. De staf van *Wrangel* en die der burgerwacht woonden gezamenlijk de revue bij. *Wrangel* hield op het plein des kasteels eene redevoering. Hij zeide, dat de Koning hem belast had, de rust te herstellen. »Mijne soldaten," zeide hij: »hebben zwaard en kogels. Ik heb de ruimste volmagt, maar zij zal slechts dienen om de door den Koning goedgekeurde vrijheid te verdedigen."

De heer *Beckerath* is gisteren avond vertrokken. De tijding, dat zijn programma niet aangenomen is, heeft de stad zeer bedroefd.

Zie hier eene ministerieële lijst, welke men mij als bijna zeker opgeeft: President en Buitenlandsche Zaken, de heer *Dönhoff*; Binnenlandsche Zaken, *Eichmann*: Finantiën, *von Bonin*: Oorlog, *von Pfuel*; Justitie, *von Wentzel*. Men boodt de portefeuille van koophandel aan *v. Rönne* aan, die onze gezant wordt in de Vereenigde Staten; maar hij moet verklaard hebben, dat hij liever naar Amerika wenschte te gaan.

De linkerzijde der rijksvergadering is heden bijeengekomen. Zij wilde tot het volk een manifest rigten, ten einde tegen elke reactionnaire poging te protesteren. Maar het linker centrum deed haar verzoeken, *handelingen* af te wachten en het protest alzoo uit te stellen. De linkerzijde heeft aan dit verzoek toegegeven.

Berlijn, *20 sept. des middags*. Zoo even verneemt men uit eene geloofwaardige bron, dat het generaal *Pfuel* gelukt is, *een nieuw ministerie tot stand te brengen*. *Von Pfuel* zal als president van den raad tevens het ministerie van Oorlog op zich nemen, de opper-president van de provincie Saksen, *von Bonin*, zal minister van Finantiën worden; de opper-president van de Rhijn-provincie, *Eichmann*, minister van Binnenlandsche Zaken, de afgevaardigde bij de Duitsche Bondsvergadering te Frankfort, graaf *von Dönhoff*, minister van Buitenlandsche Zaken, de president van de Kamer van Koophandel, *von Rönne*, minister van Koophandel en Landbouw. De opper-president van het landsgeregtshof, *Nötel* uit Posen, is bestemd tot minister van Justitie; deze is echter alhier nog niet aangekomen en heeft zich over de aanneming derhalve nog niet verklaard. Het ministerie van Eerediensten zou, als tot heden, door den heer *von Ladenberg* worden op zich genomen.

FRANKRIJK.

Parijs, *20 sept.* Het bestuur schijnt voor een oproer of een *coup de main* te vreezen, wanneer de uitslag der verkiezingen te Parijs zal bekend gemaakt worden. Het oproer zal in den grond socialistisch kunnen zijn; maar het zal andere kleuren en een ander voorwendsel aannemen. De benoeming en welligt zelfs de aankomst van *Lodewijk Napoleon* zal er de gelegenheid toe geven. De politie kent of meent het volgende oorlogsplan te kennen. Generaal *Cavaignac* heeft er gisteren met een enkel woord tegen eenige volksvertegenwoordigers van gesproken.

Lodewijk Napoleon zou Parijs binnentrekken, onder geleide van 100,000 man. Hij hoopt dat de regimenten en de nationale garde, wanneer men zich gewapenderhand tegen zijne aankomst mogt verzetten, zich in twee gelederen zullen scharen, om zijnen zegevierenden intogt te ondersteunen. De held van den dag zou zich onmiddelijk naar het *Elysée* begeven, waar hij aan de Nationale Vergadering het alternatief zou stellen om óf zich voor ontbonden te verklaren, óf hem als Keizer te proclameren. Zoo luidt de roman; weldra zullen wij weten wat hij met de geschiedenis gemeen heeft.

Het is ontwijfelbaar zeker dat de kritieke toestand, waarin wij ons bevinden en waarvan de laatste hulpmiddelen heden zijn uitgeput, niet langer kan duren. Bij eene oplettende beschouwing bemerkt men voornamelijk drie feiten, welke dien toestand beheerschen: het dagelijks toenemend overwigt der Bonapartistische partij; de algemeen heerschende onverschilligheid, haat en verachting tegen de republikeinsche regering; eindelijk de blijkbare en volkomene krachteloosheid van de regerende partij, die in hare houding alle teekenen geeft dat zij ligt te zieltogen.

De republikeinen van gisteren, de politieke repu-blikeinen en de februari-mannen verliezen dag[elijks] meer aanhangers. Zij loopen gevaar een probl[eem,] eene mythe te worden.

De Nationale Vergadering, die hen bijna alle[n] eenige banken bijeen zag, telt er nu slechts een [ge]ring getal meer van. Eenigen werpen zich in [de] armen van het socialisme en doen in zijne ha[nd] afstand; hiertoe behoort in de eerste plaats [de] heer *Ledru-Rollin*, die gisteren ronduit verkla[arde] voor de heeren *Cabet*, *Raspail* en *Thoré* te heb[ben] gestemd.

Anderen klampen zich aan het bewind vast, [hoe] langer zoo meer alleen staande, hoe langer [hoe] meer uitsluitend; dit zijn de doodgravers [van] het tegenwoordig bestuur; zij bereiden het een[en] val voor zoo als dien van de Uitvoerende Commis[sie]. Zelfs schroomen zij reeds niet meer dien te voorspel[len] en men hoort hen roepen dat de Republiek ve[rloren] is.

Het Hoofd van het uitvoerend bewind schijn[t, wat] de zaken betreft, nog altijd over dezelfde midd[elen te] kunnen beschikken. Hij is heer van het budge[t,] heeft de administratie in handen, kommandeert [de] nationale garde en bezit in de hoofdstad een le[ger] van 50,000 soldaten.

Doch te midden dezer ontzaggelijke hulpmiddelen heeft men zijne magteloosheid beproefd en bewezen; bij de verkiezingen is gebleken hoezeer zijne zedelijke kracht verzwakt was; de gedachte alleen aan de mogelijkheid van een *coup de main* ontstelt en verontrust hem. Hij gelijkt een' boom zonder wortelen, die nu reeds wankelt en dien de minste tegenwind, die zich zal doen voelen, zonder moeite om ver [zal] werpen. Er bestaat geen bestuur; de republikeinen van gisteren zijn of onvermogend of onwillig om h[et] ons te geven; en het land, dat naar orde haakt, grijpt elke gelegenheid aan om, op welke wijze dan ook, tegen deze wreedaardige en onverstandige onthouding te protesteren.

Wat beteekent de vijf- of zes-voudige verkiezing van *Lodewijk Napoleon*? Het prestige van het Consulaat en het Keizerrijk is slechts eene aan zijnen naam verbondene herinnering. *Lodewijk Napoleon* heeft persoonlijk niets verrigt, dat hem eenigermate als erfgenaam van dit genie en dezen roem aanbeveelt. De belagchelijke dollemansstreken te Straatsburg en te Boulogne hebben hem veeleer doen kennen als een' ontaarden kampioen eener monarchie, welke geene dynastie kon zijn.

De kiezers hebben geene voorkeur betoond voor het stelsel van eenen keizer, noch voor den neef des Keizers; zij hebben hun verlangen naar orde en de behoefte aan een bestuur willen te kennen geven. Ten einde deze dringendste behoefte te verzinnelijken, hebben zij een symbool gekozen, een naam die, naar hunne meening, de herstelling der orde en de maatschappij moest voorstellen. De verkiezing van *Lodewijk Napoleon* moet men, juist wegens hare algemeenheid, beschouwen als het natuurlijk gevolg der publieke opinie. Ook nu is zij, even als bij de vorige verkiezingen, het gevolg van eene geïmproviseerde kandidatuur; de landlieden hebben hem uit het hartje van hunne dorpen gekozen in de volle overtuiging van hun gemoed, zonder gerucht en zonder raadslieden, en in het minst niet luisterende naar eenige ingeving van buiten. De zes departementen, die *Lodewijk Napoleon* gekozen hebben, wilden geenszins nog een' vertegenwoordiger naar de Nationale Vergadering zenden, maar een pretendent, bij voorraad gesteund door het gezag van het algemeene stemregt.

Hebben wij nu, zoo als velen meenen, spoedig een achttiende brumaire te wachten? Ja en neen. Van *Lodewijk Napoleon* hangt het af dit te beproeven en te slagen. Indien de pretendent zich, volgens zijne theatrale gewoonten, onder de muren van Parijs vertoont, gelijk te Boulogne, indien hij de menigte tot eene ovatie te zijnen behoeve aanzet, dan zal deze ovatie schitterend zijn, en hem, zoo hij dit verlangt en slechts eenige behendigheid heeft, op het keizerlijk kapitool voeren. Maar zoo hij eene wettigere en zedigere houding aannemende, even als alle vertegenwoordigers, zijn parlementair mandaat incognito gaat volbrengen; indien hij als een zitting neveu toejuichingen in de Vergadering zoekt, dan zal hij de menigte tijd laten om tot bedaren te komen en in de werkelijkheid terug te keeren en, met de hem eigene linkschheid, zal hij weldra het vertrouwen verloren hebben. Maar wat zal men van een bestuur zeggen, dat zijn heil alleen van de misslagen zijner tegenstanders wacht.

Heden is men bekend met den definitiven uitslag der verkiezingen in het departement der Seine, behalve eenige dorpen, welker niet talrijke stemmen nog niet zijn opgenomen. *Lodewijk Napoleon* heeft 111,000 stemmen; de heer *A. Fould* 78,000 en de heer *Raspail* 66,000.

Deze drie kandidaten laten hunne mededingers ver achter zich; zij zijn derhalve tengevolge van het algemeene stemregt, zoo als de stemming volgens lijsten dit regelt en de onverschilligheid der kiezers het uitoefent, te Parijs gekozen.

Het schijnt dat de heer *Raspail* te Lyon niet verkozen is, en dat zijn mededinger de heer *Rivet*, raadsheer en oud-prefect van het departement, het de meeste stemmen op zich heeft vereenigd. In het departement du Nord staat kolonel *Négrier* [tusschen] *Louis Napoleon* en den heer *de Genoude*. In het departement de la Charente inférieure schijnt de heer

meester te zullen blijven. *Lodewijk Napoleon* is dus in vier departementen (Seine, Orne, ... en Moezel) benoemd; dit zijn evenveel protesten tegen het Bestuur, de Nationale Vergadering en de Republiek. Dit is voorzeker meer dan genoeg om *Cavaignac* te ontstellen en de mannen, die Frankrijk sedert zes maanden exploiteren, schrik aan te jagen.

De vrienden van *Lodewijk Napoleon* zeggen dat hij Londen zal verlaten, zoodra hem zijne benoeming zal bekend zijn. Hij zou dus zaturdag of zondag kunnen aankomen. De publieke beangstheid zal dus tot dien tijd voortduren en vermeerderen.

— Wij verkeeren hier in de grootste ontsteltenis; de uitdrukking is niet te sterk. En, zoo het algemeene stemregt, door een van die *coups de théatre*, welke er mede verbonden zijn, niet omverwerpt, wat het tot nu toe schijnt op te rigten, zoo het bij de ontknooping niet alles weder te regt brengt, zal de uitdrukking »ontsteltenis" te zwak zijn. Men moet billijk te zijn; het gevoel van ons onvermogen, van onze ongeschiktheid, van onze uitsluitende eigenliefde drukt ons dezer dagen ter neder. Ik heb de zonderlingste gesprekken gehoord; ik heb wanhopige menschen in krachtige uitdrukkingen verwenschingen hooren uitbraken tegen de burgerij en de nationale garde. Het zij verre van mij in deze buitensporigheden te deelen; maar ik kan ze begrijpen, en, in zeker opzigt, verontschuldigen. Niemand twijfelt aan de met bekwaamheid aangelegde kuiperijen der Bonapartisten; noch aan de solidariteit waardoor de apostels van het socialisme vereenigd zijn! Alleen de ware vrienden der orde schijnen niet te zien, hetgeen iedereen in het oog valt! Het tweede arrondissement van Parijs, hetwelk het nijverigste, het bevolkste en het rijkste is, telt 35000 kiezers; van deze hebben zich 21000 de moeite niet gegeven om hunne stemmen uit te brengen. Ik ken eene sectie, die 750 kiezers telt, waarvan er geen 350 gestemd hebben. En dit is nog niet het ergste! De kieswet, die uit het brein van den heer *Ledru-Rollin* is voortgekomen, is een meesterstuk van zotheid; daarenboven is zij ook een meesterstuk van deloyaliteit en boosheid. Men stemt niet meer met de volstrekte meerderheid; door de betrekkelijke meerderheid wordt gekozen. Met andere woorden, de twee en drie honderd duizend verstandige kiezers te Parijs kunnen door de veertig of vijftig duizend voorstanders van het socialisme overstemd worden!

Het bewind is niet geruster dan wij, hoewel het tracht er niets van te laten merken. Maar, krachtens welk gezag zouden de heeren *Marrast* en *Bastide* Prins *Napoleon* den weg willen afsluiten? Wat zijn de heeren *Marrast* en *Bastide* en al de mannen, welke thans Frankrijk besturen? Zij zijn oude zamenzweerders, dien het, na tien mislukte proeven, voor de elfde maal gelukt is. De heer *Marrast*, voorzitter van de Nationale Vergadering, blijft dezelfde heer *Marrast* van de *Tribune*, die eene eerste rol gespeeld heeft in den opstand van 1834, die telegraphische depêches heeft gefabriceerd, die voor het Hof der Pairs heeft teregt gestaan, die veertien dagen voor den aanslag van *Fieschi* uit St. Pelagie ontsnapt is, en die, eindelijk, in 1841, door den heer *Guizot* vergiffenis heeft erlangd! De heer *Bastide*, minister van Buitenlandsche Zaken, blijft dezelfde heer *Bastide*, welke deel nam aan den opstand van 1832. Zoo is het ook met de anderen gelegen. Hoe durven zij, die achttien jaren zamenzweeringen hebben gesmeed, den Prins *Napoleon* de dwaze ondernemingen van Straatsburg en Boulogne verwijten? Ik zeg dit geenszins om de aanhangers van *Bonaparte* te regtvaardigen. Maar in welk eenen afgrond is ons ongelukkig land verzonken! Aan het bewind zijn slechts vijanden van het bewind. Om de zamenzweerders van heden te bestrijden zijn er slechts zamenzweerders van vroegere dagen! Zamenzweerders zonder gezag, zonder roem, zonder talent, zonder prestige! Welk een heden en welk eene toekomst!

— Bij de opening van de zitting der Nationale Vergadering van heden wordt zonder beraadslaging aangenomen het aangevraagde krediet van 14,500,000 franken ten behoeve van de koloniën. Daarna werden de beraadslagingen voortgezet over § 8 van de inleiding der constitutie. De heer *Montalembert* heeft het eerst het woord, om het door hem voorgestelde amendement nader toe te lichten en te ontwikkelen. Even als de vorige keer slaagde hij ook nu niet de aandacht der vergadering te boeijen, zoodat hij eindelijk, na eene lange redevoering uitgesproken te hebben, zijn amendement intrekt. Daarna is sprake geweest van de vrijheid der drukpers, van de censuur, maar de vergadering betoonde zich niet vrijzinniger dan gewoonlijk. Zij heeft al de amendementen verworpen, strekkende om alle preventive maatregelen tegen de vrijheid van de drukpers te beletten. Zij nam de redactie van artikel 8 aan, zoo als die door de commissie van constitutie was voorgesteld, zoodat borgstelling, schorsing, censuur op de tooneelstukken, alles zal blijven bestaan gelijk voorheen. Na dit belangrijk besluit genomen te hebben ging de vergadering uiteen.

— De *driekleurige* en *semi-montagnardsche* vertegenwoordigers maken voor 22 dezer een monsterbanket gereed ter inwijding van de republiek van 1792. De heer *Germain Sarrut* is president van dit banket, dat in den tuin van het Chalet zal plaats hebben. De heer *Ledru-Rollin* zal er een toast op de democratische republiek uitbrengen. Het banket zal uit 440 couverts bestaan, terwijl 1000 dames als toeschouwsters zullen uitgenoodigd worden. Na het banket zal in het Chalet eene tooneelvoorstelling plaats hebben, bestaande uit een opzettelijk daartoe vervaardigd stuk door den president en den heer *Theodore Raynal*.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, *22 sept.* Naar wij vernemen, heeft de heer mr. *A. W.* baron *van Pallandt van Beerse*, president van het provinciaal geregtshof te Zwolle, bedankt als lid der Eerste Kamer der Staten-Generaal. (*A. C.*)

's Gravenhage, *22 sept.* Heden zijn de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal vergaderd geweest, om te onderzoeken de twaalf ontwerpen van wet, strekkende tot herziening der grondwet. Morgen ochtend zullen de afdeelingen dat onderzoek voortzetten.

Heden avond is de commissie van rapporteurs bijeengekomen, om een aanvang te maken met het opstellen van haar verslag nopens deze aangelegenheid.

Arnhem, *23 sept.* Gisteren avond is alhier gearriveerd Z. K. H. prins *George van Pruisen* en heeft, na in het *Hôtel de Zon* overnacht te hebben, zijne reis vervolgd naar Berlijn.

ARNHEM, *23 september.*

In het nommer van ons *Bijblad* van heden deelen wij mede: 1. Zitting van de *Tweede Kamer der Staten-Generaal* van 21 en 22 september. 2. *Binnenlandsche berigten*: Circulaire van den gouverneur van Zuid-Holland 3. *Congres der vredesgezinden te Brussel* 5. *Buitenlandsche berigten*: Bijzonderheden nopens het beleg van Messina; het oproer te Frankfort; zitting van de Nationale Vergadering van Frankrijk van 19 dezer; de uitslag der verkiezingen te Parijs. 5. *Laatste berigten*: Nadere tijdingen uit Frankfort.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van vrijdag 22 september.

In dezelve heeft de voorzitter kennis gegeven dat de heer *F. S. Op ten Noort*, benoemd tot buitengewoon lid van de Kamer voor de provincie Gelderland, thans insgelijks eene nieuwe verklaring van het hoofd van het bestuur zijner woonplaats heeft overgelegd, om het ontbrekende aan zijne geloofsbrieven aan te vullen. Dat stuk wordt gesteld in handen der commissie, die zich met dezelfde taak, ten opzigte van de drie andere leden, heeft beziggehouden. — De heer *de Man* doet namens die commissie verslag en stelt alsnu voor de toelating van gemelden heer. — Daartoe wordt besloten, en de heer *Op ten Noort* neemt zitting.

De voorzitter deelt mede, dat door de afdeelingen tot rapporteurs voor de ontwerpen van wet nopens de grondwets-herziening, gekozen zijn de heeren; *van Naamen*, *Wichers*, *van Twist*, *van Goltstein*, *den Tex*, *van Panhuys* en *van Beeck Vollenhoven*.

De heer *Gevers* stelt voor, om, even als in den laatsten tijd, bij herhaling in de gewone Kamer heeft plaats gehad, het verslag van de commissie van rapporteurs, zoodra het zal zijn vastgesteld, te doen drukken en ronddeelen, en alzoo niet af te wachten de antwoorden der regering en de beslissing der commissie, of er een nader onderzoek zal dienen plaats te hebben. Zoo ooit, is het bij deze gewigtige aangelegenheid nuttig en noodzakelijk, dat men spoedig met het gevoelen, in de afdeelingen geuit, worde bekend gemaakt, ten einde zich voor te bereiden tot de belangrijke beraadslagingen, die te gemoet gezien kunnen worden. — Dat voorstel wordt algemeen ondersteund, en dienovereenkomstig wordt besloten.

De commissie tot de verzoekschriften heeft, bij monde van den heer *Nap*, verslag gedaan op vijf in hare handen gestelde verzoekschriften, ten aanziene der grondwets-herziening. Zij zijn van: 1o. *A. W. Stevens c. s.*, te Breda; 2o. *J. van de Rol c. s.*, te Hooftplaat, in Zeeland; 3o. *B. J. A. Hanssens c. s.*, te Aardenburg en St. Kruis; 4o. *A. P. van Dijken c. s.*, in Groningen; en 5o. *H. Dune c. s*, leden van het hervormd kerkgenootschap te Willemstad. In de requesten wordt op de aanneming der aanhangige ontwerpen aangedrongen. Bij de laatsten verlangt men vooral de afschaffing van het collatie-regt tegen billijke schadeloosstelling, en zulks in het belang van de vrijheid der godsdienst. — De commissie stelt voor deze adressen neder te leggen ter griffie.

De heer *Storm* vraagt het woord. Hij wenscht het voorstel te doen om aan de adressen, waarover zoo even rapport is uitgebragt en waarbij op de afschaffing van het collatie-regt zoo krachtig aangedrongen wordt, een meer belangstellend gevolg te doen ondervinden, dan waartoe de conclusie der commissie tot bloote *nederlegging ter griffie*, leiden kan.

Wanneer spreker, tot een ander kerkgenootschap behoorde dan nu het geval is, dan zou hij in deze Kamer met te meer klem en met te grooter aandrang, de belangen van zijne katholijke geloofsgenooten verdedigen en ondersteunen en er het zijne toe bijbrengen om hun gelijke vrijheid in alles te waarborgen. Thans wenscht hij ditzelfde in een omgekeerden zin te doen ten behoeve van zijne protestantsche landgenooten. Hij vindt daartoe aanleiding in het onderwerpelijk adres, en daartoe voert spreker het volgende aan: Zijne katholijke medeburgers zijn, naar het schijnt, vrij algemeen vergenoegd en tevreden met de bepalingen nopens de godsdienstvrijheid en het onderwijs, zoo als die belangrijke punten in de voorstellen der regering geregeld zijn. Wat spreker betreft, hij is van oordeel, dat daaraan nog menige onvolledigheid kleeft, nog vele verbetering ontbreekt. Maar genoeg; men schijnt er algemeen goedkeuring aan te hechten en daarom zal spreker er thans niet van gewagen. Maar, dit nu zoo zijnde, zoo wenscht hij, in allen geval, dat ook anderen tevreden zullen zijn, dat ook zijne protestantsche medeburgers evenzeer volle vrijheid zullen genieten. En dit toepassende op den inhoud der onderwerpelijke adressen, zoo moet spreker zijne verbazing uitdrukken over de *enormiteiten*, waartoe dat regt van collatie aanleiding geeft. Hij heeft alles wat dienaangaande in de gewone Tweede Kamer bij de laatste beraadslagingen is verhandeld, met de meeste belangstelling nagegaan en heeft tevens met groote verwondering het aangevoerde vernomen, dat er een voorbeeld bestaat dat dit regt is uitgeoefend door een katholijk prelaat en een israëliet; dat hij wijders onlangs een besluit van den minister voor de Hervormde Eeredienst uitgegaan, heeft gezien, waarbij eene commissie wordt ingesteld tot het houden van examina's voor het *godsdienstig* onderwijs der israëlieten. Zoowel het een als het ander kan spreker niet overeenbrengen met de ware begrippen van godsdienstvrijheid. Zoowel voor protestanten als israëlieten wil spreker volkomen vrijheid in het godsdienstige, zonder inmenging, zonder voorbehoud, als het ten minste waar is, dat de vrijheid van godsdienst aan allen gelijkelijk is gewaarborgd. Spreker zal voor die beginselen blijven strijden, zoo lang hij op deze plaats staan zal, zoo lang het hart hem in den boezem klopt. En, dit dan ook toepassende op de onderwerpelijke adressen, stelt spreker aanvankelijk voor, dezelve behalve ter griffie neder te leggen, te verzenden aan den raad van ministers, als blijk van de belangstelling der Kamer in deze aangelegenheid.

De heer *Nap* merkt op dat er in de gewone Kamer niet tot het verzenden der adressen, betrekkelijk de grondwet, werd besloten, omdat vele derzelver tegelijkertijd aan de regering werden aangeboden. In het tegenwoordig geval bestond daartoe, wat de laatste requesten aangaat, te minder noodzakelijk, omdat bij art. 4 der additionneele artikelen van het ontwerp der grondwet, aan den wensch der adressanten reeds is voldaan. Het hangt thans van de Kamer zelve af, door de aanneming van het twaalfde wets-ontwerp, den wensch der verzoekers te verwezenlijken.

Op voorstel van den heer *Duymaer van Twist* wordt het eerst besloten tot het nederleggen der adressen ter griffie, terwijl het voorstel van den heer *Storm*, om ze bij afschrift aan den raad van ministers te verzenden, wordt afgestemd met 57 tegen 51 stemmen. Daarna wordt de vergadering gescheiden en begeven zich de leden in de afdeelingen tot voortzetting van het onderzoek der grondwets-herziening.

Mengelwerk.

Laatste berigten omtrent de Duitsche vloot. De Duitsche dagbladen melden ons eenige nieuwe bijzonderheden omtrent het Duitsche vrouwen-vlootje. »*Herr* K. A. SLOMAN uit Hamburg, voorzitter van »de daar gevestigde commissie voor de Duitsche oor»logsvloot," lezen wij in de *Augsburger Allgemeine Zeitung*, »is verleden week te Frankfort aangeko»men, om bij het centraal bestuur aan te dringen »op de overname van de door de commissie met »zooveel patriotischen ijver" — (vingerhoeden, naaldenkokers en ijdelheid) — »op de Elbe uitgeruste »oorlogsschepen. Deze oorlogsvloot, die, als de kiem »der aanstaande Duitsche marine, van zeer veel be»lang moet beschouwd worden, is, naar men ver»neemt, reeds tegen het einde van juli gewapend, »bemand en tot onmiddellijk gebruik geheel uitge»rust, ter beschikking van het centraal bestuur ge»steld. Doch de overneming heeft nog geene plaats »gevonden en de commissie ziet zich verpligt het »door haar met zooveel zorg en moeite tot stand ge»bragte als nutteloos van de hand te doen en de »reeds geoefende manschap nog in deze maand hun »afscheid te geven — *dewijl hare geldmiddelen niet* »*langer toereikende zijn.*" Deze streek, vloten te bouwen en ze dan te sloopen omdat het geld op is, zou zelfs de Schildburgers jaloers kunnen maken. De *Augsburger Allgemeine*, die in hare qualiteit van oude vrijster, bij de vrouwenvloot zeer geïnteresseerd is, laat niet na, in hartroerende bewoordingen, de hulp der Duitsche jufferschap voor *die arme Deutsche Flotte* in te roepen. Indien er dus in het Duitsche vaderland nog vingerhoeden, naaldenkokers en vrouwelijke ijdelheid zijn overgebleven, is er nog hoop het leven dier arme oorlogsvloot eenige weken te rekken. Inmiddels blijft zij uit de hand te koop.

Een droevig geval met eene oude zwart lederen portefeuille, dezer dagen te Amsterdam voorgevallen.

Het *Handelsblad* van woensdag ll. meldt een allertreurigst voorbeeld van het gevaar om oude zwart lederen portefeuilles zonder toezigt te laten uitgaan, een geval zoo treffend en verwonderlijk, dat, zoo het *Handelsblad* niet voor de echtheid er van instond, men het onder de verdichtselen zou rangschikken. Het geval moet zich aldus hebben toegedragen: Eene oude zwart lederen portefeuille, bijna *f* 90 aan papieren bij zich hebbende, was dezer dagen uitgegaan om boodschappen te doen, van de Singel bij de Raamsteeg, door de Gasthuismolensteeg, Stilsteeg, Dam, Vijgendam, Halsteeg tot aan het Stadhuis, en van daar door de Hoogstraten tot aan de St. Antoniesluis. Hetzij nu dat zij in al die stegen verdoold is geraakt of bij ongeluk, door het kijken over de sluis duizelig geworden, in het water is gevallen en daar éenen jammerlijken dood heeft gevonden, hetzij zij in slecht gezelschap is geraakt of van wege hare goede innerlijke hoedanigheden door den een of ander geëleveerd is, hetzij zij door een *retour de jeunesse* zich eenen kermisvrijer heeft opgezocht, zooveel is zeker dat zij van hare wandeling niet tot hare doodelijk verschrikte en ongeruste betrekkingen is teruggekeerd. De politie heeft maatregelen genomen om de verlorene op het spoor te komen; men is bezig dreggen uit te werpen om te zien of de arme oude dame ook eenen natten kouden dood gevonden heeft. De familie en verdere betrekkingen, verzoeken een ieder die eenig berigt van de verlorene, hetzij dood of levend weet te geven, ten ernstigste bij hen zich te vervoegen, onder belofte van eene genereuse belooning. Indien iemand haar ontmoet, wordt hij vriendelijk verzocht haar, zonder eenig molest en met al den eerbied aan hare jaren en sekse verschuldigd, naar hare woning te willen geleiden. Ondertusschen ziet men uit dit droevig geval weder, hoe onvoorzigtig het is, oude porteleuilles, (vooral wanneer zij zooveel geld op zak hebben,) zoo maar zonder toezigt en geheel alleen zonder begeleider, wandelingen te laten doen. Wij hopen dat men, door schade wijs geworden, zich in het vervolg voor dergelijke onachtzaamheden zal hoeden.

Een belangstellend lezer van den *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* verzoekt aan de Haagsche knollenverkoopers — (neen, wees gerust het is geene ironie, hij bedoelt de *gewone* knollenverkoopers,) — niet zoo te schreeuwen, maar als zij bij hem voorbij komen telkens aan te schellen. *De gustibus non est disputandum!*

Ingezonden Stukken.

Academisch onderwijs de regtswetenschap betreffende (,) en privaat-inrigtingen tot opleiding voor academische examina. 's Gravenhage, Gebroeders BELINFANTE, 1848.

Het onderwijs is in de laatste dagen een veel besproken onderwerp: hoeveel pennen zijn daarover niet stomp geschreven! bevoegden of onbevoegden, het deed er niets toe, zij oordeelden allen, en wisten precies wat en hoe men moest onderwijzen. Uit dit alles blijkt echter, dat het elks belangstelling gaande maakte; geen wonder! de werkkring eens onderwijzers is zoo schoon; van hem toch hangt de vorming van het toekomende geslacht grootendeels af. Elke poging dus, die in het werk wordt gesteld, om het onderwijs te verbeteren, moet naar waarde geschat worden. Bovenstaande brochure handelt over het hooger onderwijs, en wel voor zooverre het juridische gedeelte betreft. Dat ons academisch onderwijs slecht is, is te veel bekend om er bij stil te staan. Of men nu al bekwame hoogleeraren heeft, helpt bitter weinig. Zoolang de academische examina niet verzwaard worden, zoolang onderwijzer en examinator in denzelfden persoon vereenigd zijn, zoolang voor het gouvernement bezuiniging de rigtsnoer bij het academisch onderwijs is, kan er niet veel goeds van onze academiën komen. Men zou jongelui kunnen noemen, die flink toegerust de academie verlieten, doch zij zijn uitzonderingen; de meeste werken slechts voor het examen, en wanneer zij het »*te créo, dico, nuntio doctorem*" gehoord hebben, en de maatschappij met den titel van doctor binnengetreden zijn, overvalt hen eene moedeloosheid, die niet wijkt dan op het besef dat zij die met zoovele anderen deelen. Doch waar zou ik eindigen indien ik alle de leemten, waaraan ons Academisch onderwijs laboreert wilde optellen! Ik keer terug tot de brochure, waarvan ik hier melding maakte. De schrijver is volkomen voor zijne taak berekend. De titel is onjuist gekozen, want het stukje handelt niet over »academisch onderwijs" en over »privaat-inrigtingen," zoo als men denken zou, maar over »privaat-inrigtingen in verband tot het academisch onderwijs": eene privaat-inrigting, waarop hij de aandacht des publiek wil vestigen, doet den schrijver (zie bl. 1 onderaan) het academische onderwijs behandelen, en de geheele strekking komt mij voor deze te zijn: »er zijn vele gebreken in het hooger onderwijs, het gouvernement in ons land is meestal niet vlug, al had het ook betere inzigten dan voorgaande besturen, en dus zal ik een hulpmiddeltje aan de hand doen, om in den ziekelijken toestand van onze academiën te voorzien." Dit hulpmiddeltje vindt de schrijver in eene privaat-inrigting, die hij tot model stelt. Ik kan dit hulpmiddeltje moeijelijk beoordeelen, want als Hollander ben ik gewoon op resultaten aan te dringen, en houd dan eene zaak voor goed, als het effect goed is. *Post hoc, ergo propter hoc*, is mijne leus.

Ik volg den schrijver niet in zijne redeneringen over *testimonia* van collegiën »met vrucht bijgewoond" (art. 99), noch over het zonderlinge dat iemand, die reeds doctor aan eene *lands* hoogeschool is, nog eene *koninklijke* Delftsche school moet bezoeken, noch over de bepaling, dat een juridisch doctoraal examen te Utrecht en te Leiden niet hetzelfde is, daar ik het voor het grootste gedeelte hierin met hem eens ben, en ik ieder, die belang in ons academisch onderwijs stelt, aanraad deze brochure te lezen, om te zien of de redenen des schrijvers ook hem kunnen overtuigen. In éene zaak echter verschil ik veel van den schrijver, met name in het onderwijs der Romeinsche antiquiteiten. Volgens mijne gedachten zijn er geene andere *Antiquitates Romanae* voor een jurist dan voor een ander. In mijne onnoozelheid dacht ik niet dat een jurist afzonderlijke antiquitates bezat. De schrijver evenwel trekt die zoogenaamde juridische antiquitates zooverre, dat hij ze zelfs door een jurist wil laten doceren; volgens hem is dat gedeelte der antiquiteiten, hetwelk gewoonlijk de *pars civilis* genoemd wordt, voor den litterator *van betrekkelijk belang*. Hoe nu de litterator *met vrucht* het collegie over de instituten, en de *historia juris Romani* zal bijwonen, begrijp ik niet; de arme litterator, verstoken van de kennis dier juridische Romeinsche antiquiteiten, zal weinig aan het collegie der instituten hebben; hoe wil hij iets van *historia juris Romani* begrijpen op een collegie, dat bijna geheel bestaat uit juristen, dat is, menschen die er aparte antiquitates op na houden. Ik noem die fijne distinctie verkeerd. De aanstaande jurist dient eerst antiquiteiten te kennen, wil hij ze in het bijzonder ten nutte zijner studiën aanwenden Mij kwam die distinctie ongerijmd, niet ongewoon voor: men spreekt tegenwoordig wel van eene »algemeene geschiedenis ten dienste van militaire scholen", zou men dan ook niet »antiquitates ten dienste van juristen" kunnen fabriceren? misschien is de tijd niet ver af dat men van eene wiskunde voor theologanten hoort spreken, tenzij men de gedachte volge van hen, die eenige jaren geleden wilden hebben, dat de synode moeite deed om de wiskunde geheel buiten de studiën van den theologant te sluiten.

Ten slotte (want ik ben reeds langdradiger geworden dan ik mij in den beginne voorstelde) wil de schrijver privaat-inrigtingen dienstbaar maken voor hen, die de staats-commissie afwijst. Reeds drie jaren zijn er verloopen, toen de instelling van eene staats-commissie, den volke per *Staats-Courant* verkondigd werd. In den beginne werd de wettigheid der maatregel betwist, vervolgens betwijfelde men de nuttigheid, ten laatste werd men onverschillig. Ondertusschen maakte de commissie jaarlijks een rapport op, dat alles behalve vleijend voor het middelbaar onderwijs was. Nog in dit jaar werden 62 afgewezen. Die afgewezenen kunnen toch niet terugkeeren tot de scholen, die zij verlieten, niet uit eigen beweging, maar omdat curatoren (*a non curando*) hen daartoe bekwaam verklaarden. Privaat-onderwijs is niet voldoende: welk schoolonderwijzer kan tijd genoeg van zijne dagelijksche bezigheden afsnipperen, om dien te wijden aan jongelieden, die in het ontbrekende behoorlijk moeten worden onderwezen; dit is onmogelijk, tenzij de onderwijzer wilde doen, zoo als in het rapport van 1847 stond, namelijk *tot het examen afrigten*. Voor zulke jongelieden is eene privaat-inrigting hoogst geschikt, zoo als...... maar men leze de brochure zelve.

Ik voelde mij verpligt melding van die brochure te maken wegens het onderwerp daarin behandeld; er zouden meerdere aanmerkingen te maken zijn, maar welligt heb ik den lezer al meer verveeld, dan de redevoering van zeker lid onzer volksvertegenwoordiging (ieder vulle naar eigen discretie een naam in) en dus punctum.

L. W. F.

Advertentiën.

Marktprijzen.

ARNHEM 22 september.

Oude Weit van *f* 8.00 tot *f* 10.40; *Nieuwe Weit* van *f* 6.50 tot *f* 9.50; *Rogge* van *f* 5.40 tot *f* 5.75; *Boekweit* van *f* 4.75 tot *f* 5.75; *Garst* van *f* 3.75 tot *f* 4.15; *Friesche Haver* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Voerhaver* van *f* 2.60 tot *f* 3.00; *Witte Boonen* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Paardeboonen* van *f* 0.00 tot *f* 6.00; *Graauwe Erwten* van *f* 9.00 tot *f* 10.25; *Groene Erwten* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Geele Erwten* van *f* 0.00 tot *f* 7.15; *Koolzaad* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Aveelzaad* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Klaverzaad* van *f* 0.00 tot *f* 0.00; *Nieuwe Aardappelen* van *f* 1.45 tot *f* 2.00; *Boter* van *f* 0.64 tot *f* 0.80 *het pond*.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 23 Sept. 0 El 9 Palm 3 Duim; gew. 0 D. gev. 4 D.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.